

פנחס (370)

יצר הרע באצטלא דקדושה

פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן (כה, יא)

פירש רש"י: לפי שהיו השבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז והרג נשיא שבט ישראל, לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן. הקשה הג"ר יהונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו "יערות דבש": מדוע ביזוהו השבטים וכי לא סברו שזמרי דינו בהריגה? וביאר, דבאמת הבינו כולם שזמרי חייב מיתה, אלא כדי להשתיק את מצפונם מדוע לא עשו הם את אותו מעשה שעשה פנחס, אמרו: אילו אדם חשוב היה נוקם בזמרי לא היה נגרם קדוש ה' כל כך, באשר זה תפקידו לגדור פרצות בישראל, אבל כשקם אדם בזוי ושפל ונוקם מנשיא בזה יש קדוש ה' גדול ביותר. וזה היתה כוונתם כשבזוהו, הראיתם בן פוטי וכו', כיון ששפל האנשים הוא, דוקא הוא צריך לעשות זאת, כי על ידו יתקדש שם שמים. בא הכתוב ויחסו אחר אהרן, לומר להם טעיתם, ואע"פ כן על ידי מעשיו נתהוה קדוש ה' גדול, ואין מקום לטענתכם, וכל הטענות ה"יפות" הללו פרי יצר הרע הן. ללמדנו בא, תרוצים רבים שמתרץ האדם לעצמו על אי אפשרותו בקיום מצוות ה', ושאין הוא המתאים לכך, אין הם אלא תירוצי היצה"ר אשר בא עם תירוציו באצטלא דקדושה כדי להשתיק את מצפוניו, וטענות שקריות אלו מועילות רק בעולם השקר, אבל למעלה בעולם האמת יתבעו אותו על כל מה שיכל לעשות ולא עשה.

אוצרות התורה

מחלוקת לדורות. על דרך זו פירש גם את דברי רש"י בתחילת פרשת קרח: "פרשה זו יפה נדרשת", כלומר: בדרך כלל, כל פרשה של סיפור ענינים שהיו, נדרשת על העבר בלבד, ומה שהיה, אך פרשה זו של קרח, הנדרשת בענין גנות המחלוקת וקלקולה, יפה נדרשת, כי תועלתה גם מכאן להבא, שהרי "בני קוח לא מתו", והינם קיימים בכל דור ודור.

ספר "ומתוק האור"

לְיִצְרָךְ מִשְׁפַּחַת הַיִּצְרִי לְשֵׁלֶם מִשְׁפַּחַת הַשְּׁלֵמִי (כו. מט)
מפרשים רבים דורשים את הפסוק שלפנינו לענין היצר ותשלום מעלליו בעולם הזה. הרב יצחק שוויגער זצ"ל כותב בספרו "ברכת יצחק", שכוונת הפסוק לרמוז, שאדם ההולך אחר יצרו יבוא לו לבסוף זמן התשלום, שבו יהיה עליו לשלם על כל מה עשה, וזהו: "לְיִצְרָךְ מִשְׁפַּחַת הַיִּצְרִי", אך סופו "לְשֵׁלֶם מִשְׁפַּחַת הַשְּׁלֵמִי". בספר "ויקהל משה", מובא בשם רבי מיכל מזלוטשוב זצ"ל, שיש בפסוק זה רמז לדברי חז"ל: בדרך שאדם רוצה לילך מוליכים אותו (מכות ו). יש להקב"ה בעולמו גם יצרים וגם שלמות, וכל אדם מקבל לפי מה שהוא בוחר: "לְיִצְרָךְ" אם הוא רוצה ללכת אחרי יצרו, ומבטל מן התורה, הרי שיש לו בטלים הרבה כנגדו, ומיד מקבל את "מִשְׁפַּחַת הַיִּצְרִי", ואילו "לְשֵׁלֶם", אם רוצה אדם לקנות שלמות ולהיות שלם עם הקב"ה "מִשְׁפַּחַת הַשְּׁלֵמִי", יתוספו עליו עוד ועוד מעשים טובים ועוד אנשים טובים יתלוו אליו בדרכו הטובה.

ספר "ומתוק האור"

וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי ה' (כו.ה)

נחלת ארץ ישראל תלויה בשמירת שבת כפי שאמרו חכמינו: כל השומר שבת כהלכתו נותנין לו נחלה בלי מצרים, הרי ממילא מחלל שבת מאבד את נחלתו. והנה, חכמינו אמרו: מקושש, זה צלפחד, אם כן הרי מחלל שבת היה ואיבד את נחלתו וטענתן של בנותיו לא היתה טענה כלל. ברם, מאידך מצינו גם דעה האומרת: מקושש לשם שמים נתכוין, ואם כן לא איבד את נחלתו. לפיכך: "וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת מִשְׁפָּטָן לִפְנֵי ה'" (כו.ה), שהוא יודע מחשבתו וכוונתו של צלפחד אם היתה לשם שמים אם לאו, ממילא יוכל להכריע אם מגיעה לו נחלה בארץ ישראל אם לאו.

ספר "מעינה של תורה"

רועה ישראל

אֲשֶׁר יֵצֵא לִפְנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֹא לִפְנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצֵיאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת ה' פְּצָאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רָעָה (כז.ז)

פירש ה"הכתב סופר" רועה צאן דואג ומטיב לצאנו, ואין כוונתו לטובת הצאן כי אם להרבות הונו ורכושו, נמצא כי אין רועה הוא לצאן אלא לעצמו ולהנאתו, ואם

לְכֵן אָמַר הַנְּבִי נָתַן לוֹ אֶת בְּרִיתֵי שְׁלוֹם (כה. יב)

כתב רבינו בחיי, ושמעתי שהמילה "שלום" נוטריקון "שלא למות", וזה מחזק קבלת רז"ל (שוח"ט סג, ג) כי פנחס זה אליהו, ע"כ. ונראה ליתן טעם בהא דנרמז זאת דוקא במילת שלום, על פי מה דאיתא (ברכות סד.) א"ר אבין הלוי הנפטר מחבירו אל יאמר לך בשלום אלא לך לשלום והנפטר מן המת יאמר לו לך בשלום. ויש לדון היאך יאמר גבי אליהו שעלה השמימה, (לפי שמצינו בכ"מ בעובדות חז"ל ששב אליהו וחזר לעוה"ז), ועל זה אמר הכתוב את בריתי שלום כלומר שיאמר שלום סתמא, לא בשלום כנפטר מן המת ולא לשלום כנפרד מחבירו ולכך נרמז זה במילת שלום.

ספר "המאור שכתורה"

וּבְנֵי קָרַח לֹא מָתוּ (כו. יא)

בדרך רמז פירשו מילים אלו, שהגם שקרח נאבד מן העולם, מ"מ בניו, אלו תלמידיו [התלמידים קרויים בנים] ההולכים בעקבותיו ואורחותיו בענין המחלוקת, הם לא מתו, ובכל דור ודור ימצאו בעלי מחלוקת הנחשבים כבניו של קרח, כיון שהוא כרה בור זה של

יגיע סכנת נפש מסיר השגחתו מהצאן וכל אשר לו יתן בעד נפשו. אמנם לא כן "רועה ישראל", אלא מוסר נפשו לטובת הצאן קדושים עם ה', ולא ירעה את עצמו אלא את הצאן, ויצא לפנייהם ויבוא לפנייהם, וגם בעת הסכנה יעמוד הרועה בראש החלוץ ויצא לפנייהם. לא כרועה צאן דאם יבוא השודד מלפני הצאן ימלט הוא מאחרי הצאן, אלא רועה ישראל ילך ויבוא לפנייהם דוקא. וזה שאמר משה רבינו "וְלֹא תִהְיֶה עֲדַת ה' פְּצָאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רֵעָה".

קח לך את יהושע בן נון.... וְסַמַּכְתָּ אֶת יְדֶיךָ עָלָיו (כו.יח)
מה "קח לך", בכל מקום דרשו "לך" להנאתך ולטובתך. אבל כאן, הרי הנאתו וטובתו של משה רבינו היא שהוא ימשיך לחיות ולהנהיג את העם. אבל אמר הגאון רבי חיים הכהן זצ"ל מארץ צובא, זהו שאמרו חז"ל (סנהדרין קה:) : שאין אדם מתקנא בבנו ותלמידיו, ותלמידיו של אדם הרי הם כבניו, ובמיוחד כאשר יהושע שירת אותו תמיד בכל כוחו. ואמרו : "ברא כרעא דאבוה", הבן הוא ממשיכו של אביו, ולכן היתה זו הנאתו ושבתו של משה רבינו שיהושע הוא ממשיכו !

וְשִׁעִיר עִזִּים אֶתְדָּ לְחֻטָּאת לָהּ (כח. טו)
אמר ריש לקיש מה נשתנה שעיר של ר"ח דכתיב בו חטאה לה', אמר הקב"ה שיעיר זה יהא כפרה עלי על שמעטתי את הירח (חולין ס:). כתב רבינו בחיי עוד אפשר שהטעם בזה כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, ומהם יראו התחתונים ויקחו מוסר, שאם ישבו אחר שחטאו שהקב"ה יתפייס להם כשם שנתפייס ללבנה וקבע קרבנות כפרה ביום חידושה, וקבע גם ראש השנה שהוא יום תשובה ביום חידושה, וכל זה להודיע שהקב"ה מקבל תשובת הרשעים כשם שקבל הלבנה ונתפייס לה מעון הקטרוג, ולכך הצדיקים נמשלים לשמש שהיה עלוב מן הלבנה והוא שכתוב (שופטים ה) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו. ולשון "עללי" כתב הר"ף בהלכותיו שהוא כמו אלי, וכן פירשו רוב המפרשים.

וּבָיִוִם הַבְּפוּרִים בְּהַקְרִיבָם מִנְחָה תִדְּשָׁה לָהּ בְּשִׁבְעֵתֵיכֶם (כח. כו)
צריך ביאור, מדוע לא מכנה התורה את חג השבועות במהות ענינו: חג מתן תורה? בכלל מצינו שלחג השבועות לא נאמר תאריך בתורה כשאר החגים? ומהו: "בְּשִׁבְעֵתֵיכֶם"? ביאר הרב משה פורטמן זצ"ל בשם רבי דניאל מובשוביץ זצ"ל הי"ד מקלם שהתורה מדגישה שאת מהות האדם בעצמו בפנימיותו על ידי ההכנה, ובזה נרמז שם החג ומודגש "בְּשִׁבְעֵתֵיכֶם", היינו שלא כב"יציאת מצרים", שם זכו על ידי איתערותא דעילא, כאן חייבים איתערותא דלתתא, שקבלת התורה תלויה כל כולה בהכנות שלכם, ואז ניתנת הארה משמיא לזכות בתורה.

ספר "לחתך עליון"

הלכה: הנאת מעיים ללא הנאת גרון

האוכל או שותה באופן שיש לו הנאת מעיים אך אין לו הנאת גרון, כגון גומע ביצה חיה שנהנה במעיו מתזונת הביצה אך אין לו הנאה גרונו, או שסובל משפעת חזקה שלא מרגיש הנאה וטעם כלל במה שאוכל ושותה אך נהנה במעיו מהאוכל שניהיה שבע, נחלקו הפוסקים האם צריך לברך באופן זה. ולדינא יש להורות שלא לברך ספק ברכות להקל, וישתדל לשמוע ברכה מאחר. והמברך יש לו על מה לסמוך.

ספר "הליכות ברכות" רב אופיר מלכא שליט"א

פתגם: מקור חיים, פי צדיק, ופי רשעים, יבסה חמס. משלי

חקירה: גלות לעיר מקלט

כדי שלא יהרגו גואל אדם, או דין מפני עצמו (אור שמח רוצח ו-יב. מהרש"א מכות י: חידושי אגדות סוף ד"ה אחד הרג בשוגג: כדי שלא יהרגו גואל אדם. שרידי אש ח"א עמוד שם: גלות על פי הודאת עצמו א ד"ה ומשמע)

ספר

סיפור: יום טוב

מספרים שפעם ביקשו מאיזה בחור לבוא ולשמח זקן בית אבות שחוגגים לו יום הולדת הוא הגיע. המשתתפים ביקשו ממנו שגם הוא יברך את הזקן באיזו ברכה לכבוד היום ההולדת. הבחור פנה לזקן ושאל: בן כמה אתה? והזקן ענה בחיוך: בן מאה ועשרים, אמר לו הבחור: אז שיהיה לך יום טוב.

ספר טעם התורה

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל שרה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, ברטה מסעודה בת לאה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. אמיל חיים בן עזו עזיזה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הורבט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נ'מה.

